

ABONNEMENT

Pays étrangers
Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad," Constantinople

Téléph: St. 865

xxvème ANNÉE

15 Juin 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 299

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi beşinci sene

15 Haziran 1930

GARİB EDEBİYATI

PROMÉTHÉE

Beşer ırkının , ey Titan! senin layemut göz-
lerinle, hüznengiz hakiki mahiyyetinde, görülen
iztirabları, İlahlar için olduğu gibi, senin için
bir istihfaf mevzuu olmadı ; fedakâr merhame-
tinin mükâfatı olarak nail olduğun nedir? Sa-
kitane tahammül ettiğin müdhiş bir işkence,
bir yalçın kaya üzerine zencirle bağlanman
ve ciğerinin bir akbaba tarafından parçala-
nıp yenmesi. Vekar ve haysiyyetin çekebile-
ceği bütün azablar, vekar ve haysiyyetin giz-
leyebileceği havf ve dehşetler, kendisini dinle-
mesi korkusile yalnız tenhalarda söyleyen ,
sesi yalnız aksler hasıl etmediği zaman ah
eden ezici bir elem hissi .

Ey Titan! Öldürmeksizin kalbi parçalayan
mücadeleyi, irade ile ızdırab arasındaki müca-
deleyi tanıdın, keyfleri için mahv edebilecek-
leri mahlûkları yaratan merhametsiz Hudayı
ve tali'in derin istibdadını tanıdın... Huda
ve Tali, ölmek lutfunu bile senden diriğ et-
diler. Layemutluk meş'um mevhîbesi sana ka-
bul ettirildi. Sen de buna cessurane katlandın.
Yıldırım ilahının, senden koparabileceği, ancak,
işkencenin azablarını kendi üzerine düşüren
tehdid oldu: Onun encamını evvelden görüyor-
dun, fakat kendisini yatıştırmak için bu encamı
ona haber vermek istemedin, onun kararı se-
nin sükûtunla karşılaştı. ruhu hakiki bir neda-
met ve gizleyemediği öyle bir haşiyet duydu ki
ellerinde yıldırım titredi .

Bir ilaha yakışan cinayetin, rahim olmak,
ahkâmınla beşer sefaletinin kitlesini azaltmak,
beşere, kuvvetini ruhunda buldurmak oldu!

Fakat daha yüksek bir kuvvât tarafından
mağlûb olduğun için yerin ve göğün tahrib
edemediği o büyük bir dersi, enerjik sabrını,
metanetini, zabt olunamayan ruhunun muka-
vemetini bize miras bıraktın.

Sen fanilerin mukadderinin ve kuyvetinin
timsalisin.

İnsan senin gibi kısmen ilahidir; berrak bir
men'badan çıkmış bulanık bir nehirdir .

İnsanın da , meş'um istikbali , bedbahtlığı ,
mukavemeti ve acıklı yalnızlığı hakkında bazı
sezisleri vardır ; fakat ruhu bütün derdlere
müsavi cesaretini , bunlara karşı çıkarabilir.
İstinadı metin azmine dir .

Eğer işkencelere meydan okumaya cüret
ederse , işkencelerde bile mükâfatını görür
ve ölümden bir zafer yapar [1].

LORD BYRON

HALK EDEBİYATI

MUHAMMED SEYRANİ

Halk şa'irleri içinde en mumtaz olanıdır.
Kıymeti nisbetinde malum değildir. Bu adama
halk şa'iri demekden ziyade halk mütefekkeri
demek doğrudur. Şair olduğunu isbat eden
parçalarıda eksik değildir. Seyrani, **Sanihatı**
Seyrani namı altında eserlerini toplamış ve
neşretmiş olan Ahmed Hâzım Efendinin dibace-
sinde kayd ettiği göre 1222 tarihinde **Eve-**
rêk de doğmuştur. Hâzım Efendinin şu satırları
dikkati celb etmeye lâyıktır: Tarihi tevellüd
ve inkişafı merkezde hain yeniçeriliğin azgın
ve kudurgun ta'assubu , furtunalı deniz gibi
kabararak, taşarak Garb medeniyetine doğru
kıvıldamak tasavvurları üzerine kin dalgaları
fırlatdığı zamana tesadüf ediyor ; o tarihte
Anadolu nun korkunç dikenli harabeleri üs-
tünde cehl ve zulm baykuşunun çirkin ve
boğucu sesleri yükseliyordu.

Bu cehalet devrinde medres namile rutubet-
li izbelerin basık ve kasvetli köşelerinden baş-
ka bir müessesesi iîmiyyemiz yokdu. Buraya
biriken talebe rizai ilâhi namına, ilm namına
« mahvuf » gibi korkunç kelimeleri « mahuf »
yapmak için nefes yoruyorlar, kafa patlatıyor-
lardı. Seyrani iki sene kadar medresede kalıyor
dahasının inkişafını temin edemeyen öyle bir
müesseseyi nefretle terk ediyor. Fakat nereye
gidiyor. Neler okuyor, meçhul.

Sözlerindeki İran nüfuzuna bakılırsa Farisî
asar okuduğu anlaşılıyor, Tettebbuatının kısa-

[1] *Un exilé mourant parle* adlı bir sonnet miz
şöyle başlıyordu :

Je me venge en mourant, je conquiers une tombe,
Que bercent les printemps, non un trône insulté ;
Tu survis à l'honneur, dans la gloire je tombe,
Mon âme fraternise avec l'éternité.

A. D. Rafales de Parfums, p. 85 [1904]